

Запитання для підготовки до заліку з цивільного захисту

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Лекція 1.Тема 1. Основи цивільного захисту.</p> <p>Правові та організаційні основи та принципи цивільного захисту. Основи державної політики у сфері ЦЗ. Єдина державна система цивільного захисту (ЄСЦЗ). Головні завдання та структура ЄСЦЗ. Органи управління ЄСЦЗ та їх функції. Сили цивільного захисту. Режими функціонування Єдиної державної системи цивільного захисту. Організація цивільного захисту на об'єкті господарської діяльності (ОГД). Заходи на ОГД у сфері ЦЗ. Основні заходи у сфері ЦЗ. Навчання та підготовка населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій. Організація та планування навчання населення, підготовка керівного складу та фахівців. Комплексні об'єктові навчання та тренування.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися із загальними принципами навчання та підготовки населення до дій в умовах надзвичайних ситуацій.</p>
2	<p>Лекція 2.Тема2. Надзвичайні ситуації та їх наслідки. НС техногенного характеру.</p> <p>НС техногенного характеру в разі аварії на вибухо- та пожежонебезпечних об'єктах. Характеристика осередків ураження (ОУ) при вибухах і пожежах. Класифікація вибухо- та пожежонебезпечних зон. Характеристика ступенів руйнування. Визначення категорій споруд за пожежною безпекою. Визначення ступеню їх вогнестійкості. Характеристика зон хімічного та біологічного зараження. Визначення параметрів зони забруднення небезпечними хімічними речовинами. Прогнозування можливої обстановки на ОГД. Визначення розмірів зони забруднення (глибини, ширини, площі; часу підходу хмари зараженого повітря до ОГД; тривалості вражаючої дії СДОР).</p> <p>Планування заходів із запобігання поширення інфекційних захворювань з первинного осередку біологічного ураження.</p> <p>Характеристики зон радіоактивного зараження. Визначення параметрів зони забруднення радіоактивними речовинами (РР). Прогнозування можливої обстановки на ОГД. Визначення напряму розповсюдження радіоактивної хмари, потужності рівня радіації, доз опромінення людей, часу початку і тривалості опромінення, розмірів зони радіоактивного забруднення (довжини, ширини, площі).</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися з методикою ідентифікації та паспортизації об'єктів господарювання і визначення їх потенційної небезпеки. Паспорт безпеки. Декларація безпеки. Аналіз небезпек, пов'язаних з порушенням умов безпечної експлуатації ОГД.</p> <p>Тема 3. Виявлення та оцінювання обстановки у районі НС техногенного характеру.</p> <p>Заходи по виявленню та оцінюванню обстановки в районі НС.</p> <p>Розв'язування типових завдань з оцінки інженерної та пожежної обстановки в зонах ураження, що створюються під час техногенних вибухів. Методи розрахунку характеристик зон ураження (радіусів зон руйнувань) при вибухах газоповітряних та вибухових речовин у відкритому просторі. Порядок нанесення зон радіоактивного та хімічного забруднення на план місцевості, карту. Розв'язування типових завдань з оцінки радіаційної та хімічної обстановки. Визначення комплексу заходів захисту персоналу і матеріальних цінностей ОГД у разі виникнення аварії на вибухо- , радіаційно- чи хімічно небезпечному об'єкті. Протирадіаційний захист в умовах радіаційної аварії, критерії для прийняття рішення щодо їх запровадження. Типові режими радіаційного захисту і функціонування ОГД в умовах радіоактивного</p>

	<p>забруднення місцевості. Превентивні заходи щодо зниження масштабів радіаційного та хімічного впливу на ОГД.</p> <p>Комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів по запобіганню і мінімізації наслідків НС.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися з особливостями планування дій персоналу ОГД в умовах НС.</p>
3	<p>Лекція 3. Тема 4. Надзвичайні ситуації та їх наслідки. НС природного характеру.</p> <p>Характеристика небезпечних природних процесів і явищ, які призводять до НС: землетруси, бурі, урагани, смерчі, повені, лісові і торф'яні пожежі.</p> <p>Уражаючі фактори та їх параметри, наслідки дій на навколишнє середовище і людей.</p> <p>НС, які виникають під час руйнування дамб і гребель водосховищ. Визначення параметрів, вражаючих факторів, заходів з мінімізації небезпечних наслідків.</p> <p>Заходи з мінімізації небезпечних наслідків НС. Структурна функціональна модель протидій НС.</p> <p>Порядок створення і використання матеріальних ресурсів, для запобіганню та ліквідації НС.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися з заходами по захисту населення при катастрофічних затопленнях та комплексом організаційних та інженерно-технічних заходів, щодо запобіганню та мінімізації наслідків НС природного характеру.</p>
4	<p>Лекція 4. Тема 5. Підвищення стійкості об'єкту господарської діяльності в умовах НС.</p> <p>Умови сталого функціонування ОГД у разі НС техногенного характеру.</p> <p>Оцінка стійкості роботи ОГД внаслідок вибуху газоповітряної суміші. Забезпечення надійного захисту та життєзабезпечення виробничого персоналу. Захист технологічного обладнання, удосконалення господарсько-виробничих зв'язків, робота за спрощеною технологією, використання місцевих ресурсів. Підвищення стійкості виробничих будівель і споруд, комунально-енергетичних і технологічних мереж. Обмеження ураження від вторинних факторів при аваріях. Підготовка до відновлення виробництва. Резервування матеріальних та фінансових ресурсів.</p> <p>Організація і проведення досліджень з оцінки стійкості об'єкта в НС (межа стійкості, найбільш уразливі його елементи, характер і ступень руйнувань і ушкоджень, можливі збитки, межа доцільного підвищення стійкості).</p> <p>Розв'язування типових завдань з оцінювання стійкості роботи об'єктів господарської діяльності.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися з Нормами проектування інженерно-технічних заходів цивільного захисту та вимогами до розміщення та будівництва ОГД.</p>
5	<p>Лекція 5. Тема 6. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.</p> <p>Основні принципи та способи захисту населення та територій. Ліквідація наслідків НС, на основі прогнозу варіантів розвитку подій.</p> <p>Зниження ризиків, пом'якшення наслідків та оцінювання збитків від НС техногенного і природного характеру.</p> <p>Локалізація та ліквідація аварій. Умови проведення, послідовність і способи виконання рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки при проведенні рятувальних робіт. Рятувальні роботи в осередку хімічного ураження. Ліквідація осередку інфекційних захворювань. Знезараження територій, споруд, техніки та санітарна обробка людей. Способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції на об'єкті господарської діяльності. Гасіння лісових пожеж.</p> <p>Використання засобів індивідуального захисту, укриття людей у захисних спорудах (ЗС), здійснення евакуаційних заходів. Оцінювання надійності захисту</p>

	<p>робітників і службовців об'єкта господарської діяльності з використання захисних споруд. Локалізація та ліквідація аварій.</p> <p>Завдання на СРС: Ознайомитися з радіаційним та хімічним захистом населення.</p>
6	<p>Тема 7. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту (на СРС).</p> <p>Завдання на СРС: Забезпечення діяльності об'єкта підвищеної небезпеки. Критерії ідентифікації ОГД, що підлягають декларуванню безпеки. Визначення об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН) 1 або 2 класу за масою небезпечних речовин та за відстанню. Ідентифікація та декларування ОПН.</p>

Література для вивчення курсу лекцій з цивільного захисту

Рекомендована література Базова

1. Цивільний захист. Конспект лекцій: Міхеєв Ю. В., Землянська О.В., електронне видання.
2. Цивільний захист. Методичні вказівки до виконання практичних робіт: Міхеєв Ю. В., електронне видання.
3. Демиденко Г.П. и др. Защита объектов народного хозяйства от оружия массового поражения. Справочник под ред. Демиденко Г.П. – 2-е изд. перераб. и доп. – К. Выща шк. Головное изд-во, 1989
4. Демиденко Г.П. Безпека життєдіяльності: навч. посіб. - К.: НТУУ «КПІ», 2008. – 300с.
5. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник / Львів, 2010. – 384 с.
6. Гончарук В.Є., Качан С.І., Орел С.М., Пуцило В.І., «Оцінка обстановки у надзвичайних ситуаціях». Навчальний посібник, Видавництво НУ «Львівська політехніка». Львів, 2004р. – 136с.
7. Євдін О.М., Могильниченко В.В. та ін. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.1. «Техногенна та природна небезпека». Т.3. «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони) та містобудування». Посібник. – К.: КІМ, 2007, 2008. – 636 с., – 152 с.
8. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник.– К: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.
9. Русаловський А.В., Вендичанський В.Н. Цивільний захист: Навч. Посібн./За наук.ред. Запорожця О.І., –К.: АМУ, 2008. – 250с.
10. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник.– К: Знання-Прес, 2007.– 487 с.
11. Сусло С.Т., Заплатинський В.М., Харамда Г.М. Цивільний захист: Навч. посібник/ За ред. проф. М.О. Біляковича.– К.: Арістей, 2007.– 386 с.
12. Цивільний захист. Лекції для студентів, що навчаються по програмі «магістр» (режим доступу вільний <http://www.zerkalov.org/node/3002>)

Допоміжна

1. Довідник з цивільної оборони / Г.Г. Міговіч, ЗАТ «Українська технологічна група». К. – 1998. – 526с.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник / За ред. Кашина П.І. – Львів, «П.П. Васильович К.І.», 2005. – 338 с.

3. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип.3. Під заг. ред. В.В.Дурдинця – Київ: Агенство «Чорнобильінтерінформ», 2001. – 532с.
4. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.
5. Основи соціоекології: Навч. посіб. / Г.О. Бачинський, Н.В. Бернада, В.Д. Бондаренко та ін.; За ред. Г. О. Бачинського. – К.: Вища шк., 1995. – 238 с.
6. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
7. Кодекс цивільного захисту України. – К., 2013.
8. ДСТУ Б А.2.2-7:2010. Проектування. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) у складі проектної документації об'єктів. Київ. – Мінрегіонбуд. України, -2010.
9. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань» від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
10. Закон України «Про охорону здоров'я» – К., 1992.
11. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення» / Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27.
12. ДБН-97 Державні будівельні норми України Київ. Держ. Стандарт. 1999р.
13. ДСТУ 3891-99 «Безпека у надзвичайних ситуаціях». Київ. Держ. Стандарт. 1999р.
14. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». – К. Урядовий кур'єр, 14.06.2000.- №107.
15. Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації». – К. 13.07.2000.- №1908- III.
16. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки». – К. 18.01.2001.- №2245- III.
17. Закон України «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» від 13.07.00. №08-III.
18. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». – К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. – № 41. – Ст. 546.
19. Закон України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи». – К.: Відомості Верховної Ради України, 1991. – № 16. – Ст. 198; 1992., № 13. – Ст. 177.
20. Постанова КМ України «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій» від 16.02.98 №174 (із зм. і доп., внесеними постановами КМ України від 24.09.99 №1763, від 21.10.99 №43).
21. Постанова КМ України «Про розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву та створення запасів матеріально-технічних ресурсів для виконання першочергових робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій» від 15.04.97 №338-027.
22. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» від 15.02.99 №2.
23. Постанова КМ України «Про Основні засади створення в Україні підсистеми рятування і ліквідації небезпечних забруднень на воді єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного характеру» від 5.10.98 №1599.
24. Постанова кабміну України «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру» К.03.08.1998 №1198.
25. Указ Президента України «Про систему реагування на надзвичайні ситуації на водних об'єктах» від 15.06.01 №436/2001.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. – <http://www.president.gov.ua/>.
2. [Верховна Рада України](http://www.rada.kiev.ua). – <http://www.rada.kiev.ua>.
3. Кабінет Міністрів України. – <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України. – <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. [Міністерство екології та природних ресурсів України](http://www.menr.gov.ua/). – <http://www.menr.gov.ua/>.
6. [Рада національної безпеки і оборони України](http://www.rainbow.gov.ua/). – <http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. [Постійне представництво України при ООН](http://www.uamission.org/). – <http://www.uamission.org/>.

8. [Північноатлантичний альянс \(НАТО\)](http://www.nato.int/). – <http://www.nato.int/>.
9. Новини про поточні події у світі, в т. ч. про надзвичайні ситуації. – <http://www.100top.ru/news/> (російською мовою).
10. Сайт, присвячений землетрусам та сейсмічному районуванню території. – <http://www.scgis.ru/russian/>.
11. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру. – <http://chronicl.chat.ru/>.
12. Офіційний сайт Американського вулканологічного товариства. – <http://vulcan.wr.usgs.gov/> (англійською мовою).
13. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. – <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
14. Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду). – <http://www.dnopr.kiev.ua>
15. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. – <http://www.social.org.ua>.
16. Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ). – <http://www.iacis.ru>.
17. Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ. – <http://base.safework.ru/iloenc>.
18. Библиотека безопасного труда МОТ. – <http://base.safework.ru/safework>.
19. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». – <http://www.nau.ua>.
20. Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ». – <http://www.budinfo.com.ua>.
21. Сайт кафедри охорони праці, промислової та цивільної безпеки – <http://opcb.kpi.ua>.